

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายกรมหลวงชุมพรรัลึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี

ภัณฑริมา ภูรีโรจน์*
ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์**
ผศ.ดร.เสรี ชัดแจ่ม**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายกรมหลวงชุมพรรัลึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างหลักสูตร 2) การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสิงห์สมุทร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 35 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะทางการปฏิบัติ และมาตรวัดเจตคติของนักเรียน การวิเคราะห์ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการที่มีคุณภาพสูง หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วน มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร ชี้ให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายกรมหลวงชุมพรรัลึก สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีทักษะทางการปฏิบัติหลังทดลองใช้หลักสูตรได้ในระดับดี และนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการอยู่ในระดับดี

Abstract

The purpose of this research was to develop the integrated local curriculum art subjects on Rabum Krom-Ma-Loung Chumporn Rumrerg for Matthayomsuksa I students in Chol Buri Province. There were four steps for the curriculum development procedure as follows:

1) Curriculum Development, 2) Evaluation before Implementation, 3) Curriculum Implementation, and 4) Curriculum Revisable. The samples used in this research

* นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

consisted of 35 Matthayomsuksa I students at Singsamut School, Chol Buri Province, in the second semester of the academic year 2006. The instruments used for this research were an achievement test, performance tests and attitude scale. The data were analyzed through use of mean, standard deviation, t-test and the percentage.

The results were as follows:

1. The integrated local curriculum was found to be rated at a high quality. The content of the curriculum was comprehensive, and appropriate for local communities. Also the curriculum could be applied for teaching and learning.

2. The student's achievement for the post-test was significantly higher than that of the pre-test ($p < .01$). The student's performance for the post-test was at a good. The student's attitude towards the curriculum revealed in the posttest was highly satisfied.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างกำลังคนของประเทศให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวัง เพราะฉะนั้นกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือในการแปลงจุดหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถานบันการศึกษาระดับต่าง ๆ และเป็นเครื่องชี้นำในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน เพราะฉะนั้นการที่จะได้มาซึ่งหลักสูตรในระดับต่าง ๆ จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่ง (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546, หน้า3)

เนื่องจากหลักสูตรมีความสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร เพื่อใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษามาอย่าง

ต่อเนื่อง ล่าสุดได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อใช้จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับดังกล่าวนี้ ยึดหลักการตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ระบุไว้ในมาตรา 27 วรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เทียบเคียงกับการจัดทำสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น และในมาตรา 27 วรรคสอง ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น (ถวัลย์ มาศจรัส, 2544, หน้า 25-33)

โรงเรียนสิงห์สมุทร ตั้งอยู่ในอำเภอเสด็จ จังหวัดชลบุรี และเป็นสถานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดทำสาระการเรียนรู้ตามแนวสาระการเรียนรู้แกนกลาง ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และทุกกลุ่มสาระต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม

การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร ในกลุ่มสาระศิลปะ ช่วงชั้นที่ 3 ได้กำหนดการเรียนการสอนรายปีไว้ว่า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาวิชานาฏศิลป์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาวิชาทัศนศิลป์ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาวิชาดนตรี จึงต้องจัดทำสาระการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ไทย ร้อยละ 30 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพของท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การจัดการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ไทยต้องอาศัยการศึกษาเป็นกระบวนการ ในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมและทำหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมด้วยการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแล้วนำ

ไปเผยแพร่ หรือนำไปปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม (ยงค์ ชุ่มจิต, 2546, หน้า 28) ซึ่งบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอสตึกหีบ มีสภาพเป็นสังคมเมืองมากกว่าสังคมชนบท ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ประมาณร้อยละ 10 เป็นเขตอยู่ในความรับผิดชอบของทหารเรือ มีสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญหลายแห่ง เช่น วัดสตึกหีบหรือที่รู้จักกันในนาม “วัดหลวงพ้ออี” และสวนกรมหลวงชุมพรที่สร้างขึ้นเพื่อระลึกถึง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้ทรงก่อตั้งฐานทัพเรือสตึกหีบ พระองค์ทรงขอพระราชทานที่ดินบริเวณริมฝั่งทะเลตำบลสตึกหีบ ให้แก่กองทัพอเรือ และขอพระบรมราชานุญาตให้ประชาชนเข้าอาศัยร่วมกันบุกเบิกพัฒนาท้องถิ่นสตึกหีบ พระองค์จึงเป็นที่เคารพราบไหว้ของทหารเรือ ชาวเรือ และประชาชนทั่วไป มีการสร้างพระอนุสาวรีย์พระรูป และศาลที่ปรากฏอยู่มากมาย (ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์, 2548, หน้า 5) จากความเชื่อความศรัทธาดังกล่าว ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอสตึกหีบ โดยโรงเรียนสิงห์สมุทรได้จัดการแสดงระบำกรมหลวงชุมพรรำลึกขึ้น เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติคุณ พระบารมีของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์และใช้เป็นการแสดงนาฏศิลป์ในท้องถิ่น

ที่ผ่านมากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะยังไม่มีการจัดทำสาระการเรียนรู้พื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพของท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการแสดงระบำกรมหลวงชุมพรรำลึกที่มีอยู่ในท้องถิ่นมากำหนดเป็นหลักในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี ที่เป็นการสร้างหลักสูตรในรูปแบบบูรณาการความรู้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและกระบวนการต่างๆ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกี่ยวกับประวัติและผลงานของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ในการเป็นแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติ และเป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทยที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา ตลอดจนทั้งเป็นการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะระหว่างสาระทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ กำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ในหัวข้อเรื่องระบำกรมหลวงชุมพรรำลึก กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรัก ความภูมิใจ และใช้การแสดงนาฏศิลป์ไทยเป็นเครื่องบ่งบอกวัฒนธรรมของท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบำกรมหลวงชุมพรรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบำกรมหลวงชุมพรรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษา และนักพัฒนาหลักสูตร โดยนำส่วนที่เหมาะสมมาสังเคราะห์ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตร ดำเนินการสร้างโดยใช้รูปแบบแนวคิดของทาบา (Taba, 1962, รุจิร ภู่อสาร, 2546, หน้า 61-64) มี 8 ขั้นตอน ดังนี้
  - 1.1 วินิจฉัยความต้องการ
  - 1.2 กำหนดจุดประสงค์เฉพาะ
  - 1.3 คัดเลือกเนื้อหาสาระ
  - 1.4 จัดลำดับเนื้อหาสาระ
  - 1.5 คัดเลือกกิจกรรม
  - 1.6 จัดลำดับกิจกรรม
  - 1.7 กำหนดแนวทางการวัดผลและ ประเมินผล
  - 1.8 ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร
2. การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้
3. การทดลองใช้หลักสูตร
4. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
เรื่องระบำกรมหลวงชุมพรรัลึกสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. การสร้างหลักสูตร

1.1 วิจัยจ้ยความต้องการ

1.2 กำหนดจุดประสงค์

1.3 คัดเลือกเนื้อหาสาระ

1.4 จัดลำดับเนื้อหาสาระ

1.5 คัดเลือกกิจกรรม

1.6 จัดลำดับกิจกรรม

1.7 กำหนดการวัดผล

1.8 ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร

2. ประเมินหลักสูตร
ก่อนนำไปใช้

ปรับปรุงแก้ไข

3. ทดลองใช้หลักสูตร

4. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายกรมหลวงชุมพรรัฎถีก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี ที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ซึ่งเป็นไปตามแนวจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และตามหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ครูวิชาการ ผู้บริหาร และ ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ได้นำไปพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

3. นักเรียนมีความรู้ และเห็นคุณค่าของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยในท้องถิ่น มีความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 1 ห้องเรียน 35 คน โรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จังหวัดชลบุรี
2. ด้านเนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายกรมหลวงชุมพรรัฎถีก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีการกำหนดหัวข้อเรื่องเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน
3. ระยะเวลาการทดลองใช้หลักสูตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ทดลองจำนวน 16 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายกรมหลวงชุมพรรัฎถีก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตร ได้ดำเนินการดังนี้

1.1 วินิจฉัยความต้องการ โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจความคิดเห็นของชุมชน โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น คือ นักเรียน ผู้บริหาร ครูในโรงเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน บุคลากรในชุมชนจำนวน 50 คน ซึ่งผลการสำรวจทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปและแนวทางในการจัดทำหลักสูตร

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มาเป็นแนวทางในการกำหนด หลักการและนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน มาปรับเพิ่มเติมขยาย กำหนดเป็นจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้จำนวน 5 ข้อ

1.3 คัดเลือกและจัดลำดับเนื้อหาสาระ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นมากำหนดเป็นเนื้อหาสาระของหลักสูตร แล้วนำมาจัดลำดับเนื้อหาสาระทำเป็น โครงสร้างเนื้อหาและอัตราเวลาเรียน จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้

1.4 คัดเลือก และจัดลำดับกิจกรรม โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นรูปแบบบูรณาการ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การปฏิบัติทักษะกระบวนการกลุ่ม และได้กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.5 กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล โดยกำหนดเกณฑ์และสร้างเครื่องมือสำหรับวัดและประเมินผล

ที่ครอบคลุม ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีหลากหลาย เช่น การทดสอบ ประเมินผลงานการปฏิบัติการสังเกตพฤติกรรม ฯลฯ

1.6 ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร โดยตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

2. การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ โดยนำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพ โดยใช้รูปแบบการประเมินตามวิธี Puissance Measure (P.M.) ประเมินหลักสูตร 3 ด้าน คือ ด้านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดผลประเมินผล นำผลที่คำนวณได้มาเทียบค่า P.M. ตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. การทดลองใช้หลักสูตร ได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน โรงเรียนสิงห์สมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งได้มาตามขั้นตอนการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะทางการปฏิบัติแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน ใช้แบบแผนการทดลอง 2 รูปแบบ คือ แบบ One Group, Pretest - Posttest Design เพื่อใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดกับกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังทดลอง โดยทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน ประเมินด้านความรู้ก่อนเรียนตามหลักสูตร และทำการทดลองด้วยการสอนตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นทำการทดสอบนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจหลังเรียนตามหลักสูตร และแบบ One Group, Posttest Design ใช้ทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยทดสอบเฉพาะหลังการทดลองสอนตามหลักสูตรไม่มีการทดสอบก่อนเรียน ผลการทดลองที่ได้ไม่มีการเปรียบเทียบ แบบแผนการทดลองนี้ใช้กับการทดสอบวัดทักษะทางการปฏิบัติและการวัดเจตคติต่อการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

4. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นการนำผลการทดลองใช้หลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ถูกต้อง สามารถจัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์และนำหลักสูตรไปใช้จริงในครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายภาพลวง ชุมพรรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี สรุปผลได้ดังนี้

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายภาพลวง ชุมพรรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ จุดหมาย คำอธิบายรายวิชา โครงสร้าง เนื้อหาและอัตราเวลาเรียน แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ แนวการวัดผลประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรมีค่าเฉลี่ย P.M. ทั้งฉบับเท่ากับ 10.07 แปลความหมายตามเกณฑ์การประเมินหมายถึงหลักสูตรมีคุณภาพสูง

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ระบายภาพลวง ชุมพรรำลึก โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสิงห์สมุทร จำนวน 35 คน สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนได้คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คะแนน

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลังจากทดลองใช้หลักสูตรนี้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.2 ผลการวัดทักษะทางการปฏิบัติหลังเรียน โดยใช้แบบวัดทักษะที่กำหนดรายการพฤติกรรมบ่งชี้การปฏิบัติได้ และมีเกณฑ์การให้คะแนนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนปฏิบัติตามรายการที่กำหนดได้และมีคะแนนทักษะทางการปฏิบัติในระดับดี

2.3 ผลการวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน โดยใช้แบบวัดเจตคติที่มีข้อความประเมินความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียน นักเรียนได้คะแนนเจตคติที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 แสดงว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีมากต่อการเรียนตามหลักสูตรนี้

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องระบำกรมหลวงชุมพรรัลึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ สูงหรือดีมาก มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีโครงสร้างและองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรครบถ้วน ทั้งนี้เป็นเพราะ

1.1 การสร้างหลักสูตรในครั้งนี้ ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามรูปแบบหรือทฤษฎีการวางแผนในการพัฒนาหลักสูตร โดยได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากเอกสารของนักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรหลาย ๆ ท่าน นำความรู้และส่วนที่เหมาะสมมาสังเคราะห์ประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ ทาบ่า (Taba, 1962, รุจิร ภูสาระ, 2546, หน้า 61-64) มาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตร เพราะมีจุดเด่นตรงที่รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า เป็นการเริ่มต้นมาจาก

ในชั้นเรียน และเน้นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร ได้แก่ จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล ที่มีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร 8 ขั้นตอน คือ 1. วิวินิจฉัยความต้องการ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน โรงเรียน และชุมชน พร้อมทั้งสร้างแบบสอบถามในประเด็นของการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร นำแบบสอบถามไปให้ผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลการสำรวจ 2. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการสำรวจมาใช้เป็นแนวทางในการปรับเพิ่มขยาย กำหนดเป็นจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3. คัดเลือกเนื้อหาสาระจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ผู้เรียนและท้องถิ่น 4. นำเนื้อหาสาระที่ได้คัดเลือกไว้ มาจัดลำดับเนื้อหาสาระทำเป็นโครงสร้างเนื้อหาและอัตราเวลาเรียน 5. คัดเลือกกิจกรรม ที่เป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา 6. จัดลำดับกิจกรรม 7. กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลด้วยการทดสอบ ประเมินผลงานการปฏิบัติ และการสังเกตพฤติกรรม โดยกำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมิน และสร้างเครื่องมือประเมินผลให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม 8. นำหลักสูตรฉบับโครงร่างไปตรวจวัดความเหมาะสมและความสอดคล้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 10) ที่กล่าวว่า รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนพิมพ์เขียว (blue print) ที่จะดำเนินการต่อไป ถ้าเราได้พิมพ์เขียวที่ชัดเจนมากเท่าใดก็จะเป็นข้อบ่งชี้ต่อการพัฒนาหลักสูตรได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 174) ที่กล่าวว่า การให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ดีในการ

จัดการศึกษา เพื่อพัฒนาประเทศตามจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาหลักสูตรนั้นจะต้องมีการวางแผนเพื่อการพัฒนา นับแต่การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเลือกรูปแบบที่เหมาะสม กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายอย่างกว้างขวางที่สามารถพัฒนาได้ ทั้งกระบวนการ นับแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหา ของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล หลักสูตร และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

1.2 การประเมินหลักสูตรที่สร้างขึ้นนี้ ได้ใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่มีหลักการและวิธีการ สัมพันธ์สอดคล้องกัน ช่วยให้พิจารณาและสรุปผลได้ว่า หลักสูตรมีประสิทธิภาพเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้ จากการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดในการประเมินหลักสูตรก่อน นำไปใช้ของ สจัด อุทรานันท์ (2532, หน้า 246-247) ที่กล่าวว่า การประเมินผลเบื้องต้นของหลักสูตรก่อน นำไปทดลองใช้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะเป็นการ ทบทวนตรวจสอบหลักสูตรที่จัดทำขึ้นว่ามีสิ่งใดที่ บกพร่อง และสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยเสนอ หลักสูตรที่จัดทำขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพ ของหลักสูตรทั้งฉบับว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับใด และ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 248) การประเมินหลักสูตรเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นว่า การนำ หลักสูตรไปใช้จะได้ผลมากน้อยเพียงใด เพราะฉะนั้นการ ประเมินหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร และผลที่ได้รับจากการ ประเมินหลักสูตรจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อแก้ไข ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

1.3 ในการประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการประเมินหลักสูตรจากเอกสารและตำราของ นักการศึกษา นักพัฒนาหลักสูตรหลายๆ ท่าน นำความรู้และ วิธีการที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการประเมินหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรของบุงของค์

(Puissance Measure) เพราะการประเมินหลักสูตรตาม รูปแบบนี้เหมาะสำหรับใช้ประเมินหลักสูตร ที่สร้างเสร็จ ใหม่ๆ และทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นนี้มีคุณภาพสูง ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ เนื่องจากการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบนี้เป็นเทคนิคจากผล การศึกษาของโรเบอร์ต กาย์และเฮนรี วอลบสเซอร์ (Gagen and Walbesser) ที่เป็นวิธีการประเมินด้วยการวิเคราะห์ เกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญในการสร้างหลักสูตรซึ่งมี ทั้งหมด 3 ส่วน คือ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ตารางวิเคราะห์ บุงของค์ มีเกณฑ์การวิเคราะห์ 2 ประการ คือ พฤติกรรม การเรียนรู้และรูปแบบของการเรียนรู้ ผลลิดค่านวมออกมา เป็นตัวเลขบ่งชี้ว่าหลักสูตรนั้นมีคุณภาพในระดับใด ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 282) กล่าวว่า หากการประเมินกระทำอย่างเป็นระบบมีเป้าหมาย และมีวิธีการที่ชัดเจนเป็นที่น่าเชื่อถือ เมื่อนำไปปรับปรุงแล้ว ย่อมให้หลักประกันว่าหลักสูตรจะมีคุณภาพดี

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร นักเรียนมีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่า ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 หลังการทดลองใช้หลักสูตรนักเรียนมีคะแนน ทักษะทางการปฏิบัติได้ในระดับดี และเจตคติของนักเรียน หลังทดลองใช้หลักสูตร นักเรียนมีเจตคติที่ดีมากต่อการ เรียนตามหลักสูตร ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สามารถเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของนักเรียนและหลักสูตรได้ ทั้งนี้เป็นเพราะ

2.1 หลักสูตรเกิดจากการมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพราะ หลักสูตรที่นำมาทดลองใช้ได้ดำเนินการวินิจฉัยความต้องการ ด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนและ โรงเรียน ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และศึกษาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นำมาใช้เป็น ข้อมูลในการสำรวจความคิดเห็นในการสร้างหลักสูตร

ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ ทาบ (Taba, 1962, รุจีร์ ภูสาระ, 2546, หน้า 61-64) ที่เชื่อว่า การพัฒนาหลักสูตรควรเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลของชุมชนและโรงเรียน ซึ่งอาจเป็นทั้งความต้องการที่มีอยู่เดิมผสมผสานเข้ากับความต้องการใหม่ แล้วสรุปเป็นความเห็นเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของธำรง บัวศรี (2532, หน้า 153-159) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความถูกต้อง ทำให้ทราบความต้องการของสังคมและผู้เรียน

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ผู้บริหาร ครูในโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในชุมชน ซึ่งผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นด้วยมากที่สุด คือ นักเรียน ควรได้เรียนรู้เรื่องของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้ทรงเป็นบุคคลสำคัญในท้องถิ่น และคิดว่า การแสดงระบำกรมหลวงชุมพรรำลึกสามารถนำไปสู่การเรียนรู้เรื่องราวของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ อีกทั้งควรนำเรื่องของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์มาสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่น อำเภอสตึก และควรนำแนวทาง การสร้างสรรค์ผลงานของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์มาศึกษาเพื่อการพัฒนาเป็นแบบอย่าง นอกจากนี้ นักเรียนคิดเห็นว่านักเรียนสามารถมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ และเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการเรียนรู้เรื่องราวที่เป็นอยู่ในท้องถิ่นของนักเรียน ข้อมูลที่ได้ก็นำมาใช้ในการสร้างหลักสูตร ดังที่ อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540, หน้า 146) กล่าวถึง หลักสูตรท้องถิ่นว่า ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ อาชีพที่กระทำกัน ในท้องถิ่น การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 9) ที่ได้ให้ความเห็นถึงเนื้อหาที่ควรบรรจุไว้ในหลักสูตรว่า ควรเป็นเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของชีวิตและชุมชนนั้น

2.2 หลักสูตรจัดการศึกษาตามรูปแบบบูรณาการ เพราะต้องการให้นักเรียน ได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ อย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตามความเหมาะสมของเนื้อหา และกระบวนการในสาระวิชาต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ที่เป็นไปตามสภาพจริงของสังคม ดังที่ ทิศนา เขมมณี (2545, หน้า 145-146) ได้ไว้ว่า การบูรณาการเป็นการนำเนื้อหาสาระที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันและจัดกิจกรรมเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวมและสามารถนำความรู้ความเข้าใจ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชนาธิป พรกุล (2544, หน้า 57-58) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงความรู้ในแนวนอนระหว่างหัวข้อและเนื้อหาต่าง ๆ ที่เป็นความรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการบูรณาการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่เป็นการบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว จัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และเป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตลอดทั้งเป็นการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะระหว่างสาระทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ กำหนดสาระการเรียนรู้ในหัวข้อเรื่อง ระบำกรมหลวงชุมพรรำลึก ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงทำให้นักเรียนได้ใช้ทักษะและได้ชวนขวหาความรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง ดังที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 46) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการนำศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จึงเป็นการจำเป็นนำเอาความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะเน้นองค์รวมเนื้อหามากกว่า องค์ความรู้ของแต่ละรายวิชาและเน้นถึงการสร้างความรู้ของ

ผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยตัวครู สอดคล้องกับแนวคิดของสิริพัทธ์ เกษฎาภิโรจน์ (2546, หน้า 14) ที่กล่าวว่าถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ว่าศาสตร์ทุกศาสตร์ไม่อาจแยกจากกัน โดยเด็ดขาดได้ เช่นเดียวกับวิถีชีวิตของคนที่ต้องดำรงอยู่อย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวม การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ และฝึกทักษะหลายๆ ทักษะอย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จะทำให้การเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตจริงและมีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2.3 หลักสูตรมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพราะเนื้อหาและองค์ประกอบต่างๆของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา .90 แต่ละแผนประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชำรง บัวศรี (2532, หน้า 8 ; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537, หน้า 5) กล่าวว่า หลักสูตรที่มีคุณภาพจะต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 5 ส่วน คือ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และวิธีการประเมินผล แต่ละส่วนจะต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ มีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 สาระประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญในท้องถิ่น พลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หลังเรียนนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีคะแนนทักษะทางการปฏิบัติอยู่ในระดับดี เพราะผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ตามวิธีการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษาที่แหล่งเรียนรู้ ชมพิพิธภัณฑ์กรมหลวงชุมพร ซึ่งการไปทัศนศึกษาเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องที่เรียน ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง ได้ใช้แหล่งชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดเจตคติที่ดีทั้งต่อสถานที่นั้นและต่อการเรียนรู้

การจัดลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน ทดสอบก่อนเรียน แจ็งจุดประสงค์การเรียนรู้ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็น เพราะเหตุใดสิ่งที่สืบจึงเป็นที่รู้จักของคนในประเทศและต่างประเทศ วางแผนร่วมกันเกี่ยวกับการเดินทางไปศึกษา แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ใกล้โรงเรียน ที่สวนกรมหลวงชุมพร เพื่อเข้าชมพิพิธภัณฑ์กรมหลวงชุมพรศึกษาประวัติ ผลงาน ฟังการบรรยายของวิทยากรท้องถิ่น สอบถาม บันทึกและศึกษาเพิ่มเติมจากใบความรู้ด้วยตนเอง แต่ละกลุ่มแยกกันไปทำการอภิปรายกลุ่มย่อย สรุปสาระสำคัญลงในใบงานตามประเด็นที่กำหนด แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน นำข้อสรุปของแต่ละกลุ่มมารวบรวมเป็นข้อสรุปบทเรียน ครูสรุปเพิ่มเติม ทดสอบหลังเรียน เดินทางกลับ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 สาระทัศนศิลป์ การเขียนภาพการ์ตูนประกอบเรื่องหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีคะแนนทักษะทางการปฏิบัติอยู่ในระดับดี เพราะผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้สร้างค่านิยมและการปฏิบัติ เนื่องจากกระบวนการนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึก เกิดการยอมรับและเห็นคุณค่าของค่านิยมด้วยตนเอง การจัดลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน ทดสอบก่อนเรียน แจ็งจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนในช่วงเวลาที่ผ่านมาใช้ในการเล่าเรื่องความประทับใจต่อการเป็นแบบอย่างที่ดีของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ โดยตัวแทนนักเรียนออกมาเล่าเรื่องตามความสมัครใจ ครูอธิบายเพิ่มเติม ศึกษาสังเกตการเขียนภาพการ์ตูนตามขั้นตอนในใบความรู้ นักเรียนคิดสร้างสรรค์แต่งเรื่อง ลงภาพประทับใจ และใช้จินตนาการถ่ายทอดความรู้สึกเขียนภาพการ์ตูนประกอบเรื่องลงในใบงานปฏิบัติงานด้วยความชื่นชม นักเรียนแสดงผลงานโดยจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน ประเมินผลหลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สาระภาษาไทย กลอนสุภาพ หลังเรียนนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีคะแนนทักษะทางการปฏิบัติอยู่ในระดับดี

ดีมาก เพราะผู้วิจัยเลือก ใช้วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หลักการและสามารถนำหลักการไปใช้ได้ ลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน ทดสอบก่อนเรียน แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนฟังเพลงกรมหลวงชุมพรรัฎถีก และแสดงความคิดเห็นต่อความเชื่อ ความศรัทธา ศีรษะและสังเกตลักษณะบังคับของกลอนสุภาพจากใบความรู้ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับลักษณะบังคับของคำประพันธ์จากแผนภูมิให้ตัวอย่างเนื้อเพลงบอกลักษณะบังคับ จัดกลุ่มนำความรู้ความเข้าใจ ไปใช้อธิบายกลุ่มย่อย ปฏิบัติงานเขียนอธิบายลักษณะบังคับบทเพลงกรมหลวงชุมพรรัฎถีก และการตีความหมายของบทเพลง ทดสอบหลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 สารคดี การขับร้อง หลังเรียนนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีคะแนนทักษะทางการปฏิบัติอยู่ในระดับดี เพราะผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการนี้มุ่งให้นักเรียนปฏิบัติจนเกิดทักษะ ลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน ทดสอบก่อนเรียน แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนแสดงความรู้สึกเมื่อได้ฟังเพลงกรมหลวงชุมพรรัฎถีกและเพลงไทยที่มีจังหวะต่าง ๆ นักเรียนสังเกตรับรู้เปรียบเทียบความแตกต่างของจังหวะ ร่วมกันสรุปฝึกปฏิบัติการขับร้องตามแบบที่ละขั้นตอนและปฏิบัติด้วยตนเอง ฝึกจนชำนาญ แต่ละกลุ่มแสดงการขับร้องหน้าชั้น สรุปสาระสำคัญ ทดสอบหลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สารนาฏศิลป์ ระบำกรมหลวงชุมพรรัฎถีก หลังเรียนนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีคะแนนทักษะทางการปฏิบัติอยู่ในระดับดี เพราะผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการปฏิบัติและกระบวนการสร้างค่านิยม ลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน ทดสอบก่อนเรียน แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความงามของการแสดงนาฏศิลป์ ชมวิดีโอทัศน์การแสดงระบำกรมหลวงชุมพรรัฎถีกสังเกตศึกษาลีลาท่ารำ ฝึกปฏิบัติตามตัวอย่างที่ละขั้นตอน ปฏิบัติเองโดยไม่มีแบบ กลุ่ม

ร่วมกันอภิปราย ถึงคุณค่าเชิงเหตุผลของการจัดระบำกรมหลวงชุมพรรัฎถีก ฝึกปฏิบัติการรำตามด้วยความชื่นชมและความชำนาญ ร่วมจัดทำและนำเสนอโครงการจัดการแสดงระบำกรมหลวงชุมพรรัฎถีก ประเมินผลหลังเรียน

หลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 - 5 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรในระดับมากเพราะแผนการจัดการเรียนรู้มีจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัยที่เป็นการพัฒนาความสามารถทางสมองหรือความรู้ ทักษะพิสัยที่เป็นการปฏิบัติหรือฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการปฏิบัติ และจิตพิสัย ที่มุ่งเน้นการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม หรือการมีเจตคติที่ดีรู้คุณค่าที่สอดคล้องกับแนวคิดของ บลูมและคณะ (Bloom et al.) (อารีย์ วชิรวารการ, 2542, หน้า 35) และสอดคล้องกับแนวคิดของ บรูซซีศิริมหาสาร (2545, หน้า 37-38) ที่กล่าวว่า การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ดี ต้องเขียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 พิสัย คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย การคัดเลือกและจัดลำดับเนื้อหาสาระในหลักสูตร มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์

การจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 - 5 มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ อุดม เขวกิ่งศ์ (2545, หน้า 64) การกำหนดเนื้อหาควรให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และความต้องการของผู้เรียน จึงจะเป็นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพที่แท้จริง และควรมีการเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อให้สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพราะเกิดจากการคัดเลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา เน้นทักษะกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การคิดสร้างสรรค์ผลงาน การปฏิบัติจริง ทั้งส่งเสริมการเห็นคุณค่า มีความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน กำหนดสื่อและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2543, หน้า 8) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอนของกิจกรรมจนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ ประวิทย์ บึงสว่าง (2543, หน้า 79) ที่กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้คิดเองปฏิบัติเองและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. หลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายภาพลวงจุมพรีรำลึก เป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในท้องถิ่นอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
2. ครูผู้สอนควรปรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เช่น การปฏิบัติตัวตามแบบอย่างของบุคคลสำคัญในท้องถิ่นจะนำมาปฏิบัติจริงในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างไร การปฏิบัติกิจกรรมนาฏศิลป์ควรปรับให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานเพื่อการเผยแพร่ นาฏศิลป์ในท้องถิ่นและเข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น
3. ผู้สอนตามหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายภาพลวงจุมพรีรำลึก สามารถปรับอัตราเวลาเรียน สื่อการเรียนการสอน ปรับขยายเนื้อหาสาระ การวัดผลประเมินผลได้ตามความเหมาะสมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ใช้หลักสูตร
4. สถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ระบายภาพลวงจุมพรีรำลึก ไปปรับใช้จัดการเรียนการสอนกับ

นักเรียนในระดับอื่น ๆ หรือในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ทำได้ โดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและวัยของผู้เรียน ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัย ในหัวข้อการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ระบายภาพลวงจุมพรีรำลึก หลังจากการนำไปใช้จริงเพื่อการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ควรมีการทำวิจัย ในหัวข้อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบบูรณาการ เรื่อง ระบายภาพลวงจุมพรีรำลึก โดยปรับเพิ่มขยายเนื้อหาสาระการบูรณาการให้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระ
3. ควรมีการทำวิจัยติดตามผล ในหัวข้อเรื่อง การศึกษาผลการใช้หลักสูตรระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- _____. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2544). *ปทานุกรมปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. (ฉบับสมบูรณ์ ฉบับแรกของประเทศไทย). กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- ทิตนา แจมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธำรง บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธนัชชากรพิมพ์.
- บุรชัย สิริมหาสาร. (2545). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: บั๊กพอย์ท์.
- ประวิทย์ บึงสว่าง. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. ในร่วมคิดร่วมเขียนปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. ม.ป.ท.
- ยนต์ ชื่นจิต. (2546). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเคียนส โตร์.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิมลรัตน์ จตุรนนท์. (2541). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาในการสัมมนาอาจารย์และเจ้าหน้าที่สายวิชาการ โรงเรียนตำรวจ ในสังกัดกองบัญชาการการศึกษา, โรงแรมเวลคัมจอมเทียนบีช, เมืองพัทยา, ชลบุรี*.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัทแอล.ที.เพรส. จำกัด.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2546). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊กพอย์ท์.
- สุนทร บำเรอราช. (2536). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร*. ชลบุรี: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่.
- สุวิทย์ มูลคำและ อรทัย มูลคำ. (2543). *เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: พี.พี.พรินท์
- หนังสือ. (2544). *"กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์"*. (พิมพ์ครั้งแรก). กรุงเทพฯ: เซเว่นพรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- _____. (2548). *"ภาพชุดศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์"*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ.
- อมรา เล็กเริงสินธ์. (2540). *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่สอง). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อุดม เขวกังศ์. (2545). *หลักสูตรท้องถิ่น: ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา.
- อารี วัชรวารการ. (2542). *การวัดและประเมินผลการเรียน*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.